

Nummer: O-180		Datum B&W-vergadering: 17 september 2024	
Onderwerp: Aanpak van de haven Terschelling			
Datum: 11 september 2024			
Zaaknummer:			
Voorstel ☐ hamerstuk ☒ bespreekstuk			
Besluit: <i>Het college van B&W besluit:</i> 1. Kennis te nemen van de inzichten uit de eerdere besluitvorming, de resultaten van de technische onderzoeken, de specifieke eilandercontext, de type maatregelen (bouwstenen), en de drie mogelijke scenario's voor het vervolgproces, zoals opgenomen in bijlage 1. 2. Voortvarend uitvoering te geven aan scenario 2, zijnde de vervanging en renovatie van de haven. 3. De raad voor te stellen om beperkte uitvoering te geven aan het Masterplan, met de focus op het renoveren en vervangen van de haven, waarbij de huidige situatie en het gebruik constructief veilig worden gesteld. Besluit vastgesteld d.d. aanhouden, 17 september 2024.			
Portefeuillehouder: dhr. B. Wassink			
Steller advies: Projectteam de Haven			
Projectmanager: dhr. P. Dijkstra			
Datum / nummer eerder advies: 2 juli 2024 / Update project Schylgerhaven			
☒ Besluit is openbaar		☐ Besluit is niet openbaar (op grond van artikel 5.1 en 5.2 Wet open overheid)	
Product ☐ Financiële consequenties ☐ Personele consequenties			
Het advies wordt behandeld in de commissievergadering van		18 september 2024	
Het advies wordt behandeld in de raadsvergadering van		2 oktober 2024	
☐ Ter kennisname			

☒ Ter besluitvorming		
☒ Niet van toepassing		
Publiekssamenvatting Het college van burgemeester en wethouders heeft besloten om de haven van Terschelling deels te vervangen en deels te renoveren om de veiligheid te waarborgen. Hiermee verandert de oorspronkelijke koers van het project en richt het zich op het behoud van de huidige situatie. De maatregelen zijn noodzakelijk, omdat komende jaren toenemende veiligheidsproblemen worden verwacht vanwege veroudering van de haveninfrastructuur en zijn daarom essentieel voor het behoud van de huidige havenfuncties. De renovatie sluit aan op eerdere besluitvorming, met als verschil dat een aantal functionele knelpunten (vernieuwingen) uit het masterplan in het voorliggende besluit niet worden meegenomen. Hiermee richt het project zich op het behoud van de huidige situatie en blijft de haven op de lange termijn veilig en toegankelijk.		
Directeur/gemeentesecretaris akkoord advies naar B&W: <table border="1" style="float: right;"> <tr> <td>HdJ</td> </tr> </table>		HdJ
HdJ		

Inleiding

Voorliggend stuk is gestoeld op een aantal belangrijke factoren uit de geschiedenis en huidige situatie van het havenproject:

1. **Masterplan van 2018:** Het oorspronkelijke plan voor de haven was gebaseerd op het moderniseren en vernieuwen ervan, en het verbeteren van ruimtelijke en functionele knelpunten. Dit gaf de aanname dat de bestaande constructies nog voldoende veilig waren om nieuwe functies toe te voegen zonder grote structurele aanpassingen.
2. **Technische staat van de haven:** In de loop van het project is echter gebleken dat deze aanname onjuist is. Hergebruik of verbouw van constructies betekent dat deze voldoende sterk en in evenwicht moeten blijven voor de komende 50 of 100 jaar. De haven en de bijbehorende constructies zijn echter aan het einde van hun levensduur, wat betekent dat er op termijn veiligheidsproblemen kunnen ontstaan bij toenemend gebruik en belasting, en als er geen actie wordt ondernomen.
3. **Eerdere projectfasen:** Het project heeft waardevolle inzichten opgeleverd, maar er zijn ook knelpunten en uitdagingen naar voren gekomen die om nieuwe strategische keuzes vragen. Deze inzichten en uitdagingen maken het noodzakelijk om de koers van het project te heroverwegen.
4. **Technische analyses:** De verkennende technische analyses, die eerder nog niet waren afgerond, zijn inmiddels voltooid (bijlage1). De eerste onderzoeken wijzen uit dat zonder ingrijpende maatregelen de haven komende jaren te maken krijgt met veiligheidsproblemen en versnelde degradatie, wat zal leiden tot toenemende beperkingen in het gebruik.
5. **Noodzaak van actie:** Er moeten nu maatregelen genomen worden om de veiligheid van de haven op de langere termijn te garanderen en om ervoor te zorgen dat de haven functioneel blijft. Het projectteam vraagt nu om een richtinggevend advies om te bepalen waar de werkzaamheden hervat moeten worden en welke prioriteiten daarbij gesteld moeten worden.

De technische staat van de haven en de noodzaak om strategische beslissingen te nemen om de veiligheid en het gebruik van de haven in de toekomst te waarborgen vormen de basis van de voorliggende voorstellen. .

Wijzigingen

De besluitvorming rond het havenproject, van april 2018 tot augustus 2023, heeft een ongebruikelijk verloop gekend. Het masterplan van april 2018 benadrukte de noodzaak voor modernisering en vernieuwing van de haven, maar het proces verliep anders dan gebruikelijk. Na het Masterplan van 2018 werd direct gestart met een planstudie, waarbij de gebruikelijke gefaseerde besluitvorming en evaluatie van de doelstellingen werden overgeslagen. Dit resulteerde in een focus op uitvoeringsaspecten en reconstructies, in plaats van een toekomstbestendig ontwerp dat de gestelde doelen zou realiseren.

Belangrijke besluiten, zoals die van 23 september 2020 over prioritering, fasering en planning van de deelgebieden, beperkten de uitvoeringsvrijheid en beïnvloedden de integrale uitvoering van het project. Het vastgestelde ontwerp voldeed niet volledig aan de bredere ambities van het Masterplan, wat een herziening noodzakelijk maakte. Er ontstond behoefte aan een bredere aanpak die niet alleen technische, maar ook sociale en economische factoren meeneemt. Hoewel het ontwerp technische normen volgde, bleef er onzekerheid over het draagvlak bij eilandbewoners en andere belanghebbenden. Het huidige ontwerp,

vastgesteld op 10 mei 2023, richt zich voornamelijk op groot onderhoud en vernieuwingsopgaven voor specifieke deelgebieden, met een voorontwerp voor het veerhavenplein.

Bovenstaande factoren leiden tot wijzigingen ten opzichte van het huidige beleid:

1. **Verschuiving van modernisering naar vervanging:** In plaats van de oorspronkelijke focus op het *moderniseren en vernieuwen* van de haven (zoals vastgelegd in het Masterplan), ligt de nadruk nu op het *vervangen* van bestaande infrastructuur. Dit betekent dat de haven niet wordt aangepast aan toekomstige ontwikkelingen of nieuwe functies, maar dat er wordt gekeken naar het behouden van de huidige situatie, functies en gebruik.
2. **Geen volledige uitvoering van het Masterplan:** De functionele knelpunten die in het Masterplan werden geïdentificeerd, worden niet meer aangepakt. Dit omdat de huidige constructies zonder vernieuwing niet geschikt zijn om functies toe te voegen of functies te verschuiven in de haven. Dit houdt in dat er geen grote aanpassingen of verbeteringen worden doorgevoerd om de haven klaar te maken voor nieuwe functies of groei.
3. **Beperking tot huidige situatie:** In plaats van te anticiperen op toekomstige behoeften, richt het nieuwe beleid zich enkel op het *continueren* van de huidige functies en het garanderen van de veiligheid van de haven zoals die nu is.
4. **Ruimtelijke knelpunten wel meegenomen:** Hoewel toekomstige functies niet worden meegenomen, worden ruimtelijke knelpunten die nu al spelen wel meegenomen in de verdere uitwerking van het ontwerp. Dit betekent dat praktische en fysieke problemen in de huidige havenconfiguratie worden aangepakt.

Kortom, de focus is verschoven van vooruitkijken en vernieuwen naar het behouden, veiligstellen en versterken van de huidige situatie, zonder te anticiperen op toekomstige veranderingen en/of het aanpakken van geïdentificeerde functionele knelpunten.

Motivatie/argumentatie

De onderhoudsconditie van de haven wordt de komende jaren slechter en dat brengt veiligheidsrisico's met zich mee. Om de veiligheid van de haven te waarborgen, te voldoen aan de verwachtingen van de eilandbewoners, juridische procedures te vermijden, en een strategisch kader te behouden voor toekomstige ontwikkelingen wordt voorgesteld keuzes te maken welke een realistische voortzetting van het project zonder onnodige risico's en binnen de beschikbare budgetten

Voor- en nadelen bij het advies:

1. Veiligheid

- Voordelen:
 - Urgente veiligheidsproblemen, zoals bij de kade bij het Veerhavenplein en de WB-kade, worden direct aangepakt. Dit voorkomt verdere schade en zorgt ervoor dat de haven veilig en bruikbaar blijft voor de komende jaren.
 - Voorkomen van gevaarlijke situaties die kunnen leiden tot onveilige werkomstandigheden, schade aan eigendommen, of zelfs ongelukken.
- Nadelen:
 - Het behoud van de huidige infrastructuur zonder ingrijpende veranderingen lost mogelijk niet alle toekomstige veiligheidsproblemen op.
 - Aanpassingen aan de kades en beperkingen in het gebruik kunnen tijdelijk overlast voor gebruikers van de haven veroorzaken.

2. Verwachtingen van eilandbewoners

- Voordelen:
 - Het behouden van de huidige functie van de haven sluit aan bij de wensen van veel eilandbewoners, die geen grote veranderingen willen hetgeen blijkt uit eerdere verkenningen. Dit draagt, naar verwachting, bij aan lokale steun voor de aanpak.
 - De huidige gemeenschap blijft tevreden omdat er geen grote veranderingen in het gebruik van de haven plaatsvinden.
- Nadelen:
 - Het beperken van de aanpassingen tot behoud van de huidige situatie kan innovatie of toekomstige verbeteringen in de havenstructuur beperken, wat op lange termijn mogelijk problematisch kan zijn.
 - Er kan een kans gemist worden om de haven toekomstbestendiger te maken en functies toe te voegen. Er is een kans dat bepaalde gebruikers van de haven niet tevreden zullen zijn wanneer bepaalde functies niet kunnen worden aangepakt of toegevoegd aan de haven.

3. Juridische houdbaarheid

- Voordelen:
 - Door de huidige situatie te handhaven en geen ingrijpende veranderingen door te voeren, is de kans op juridische bezwaren of beroepsprocedures kleiner. Dit maakt het project juridisch robuuster en zorgt voor minder vertraging.
 - Het besluitvormingsproces verloopt sneller en zonder complexe juridische complicaties.
 - Er wordt nadrukkelijk invulling gegeven aan de algemene zorgplicht om de openbare ruimte op orde en veilig te houden voor gebruikers.
- Nadelen:
 - De juridische veiligheid die ontstaat door het vermijden van ingrijpende veranderingen kan ertoe leiden dat noodzakelijke verbeteringen of aanpassingen worden uitgesteld, wat later alsnog tot juridische of maatschappelijke discussies kan leiden.
 - Voor het veiligstellen van de huidige situatie zijn bouwwerkzaamheden nodig. Hiervoor dienen nog vergunningen, toestemmingen en rechten te worden verkregen bij bevoegd gezag en stakeholders. Er zijn risico's en beperkingen te verwachten, waaronder sterke beperkingen in het kader van Natura 2000.

4. Strategisch kader voor toekomstige ontwikkelingen

- Voordelen:
 - Door nu maatregelen te nemen die gericht zijn op het handhaven van de huidige situatie, blijft er ruimte voor toekomstige beslissingen. Dit voorkomt kapitaalvernietiging en zorgt ervoor dat toekomstige ontwikkelingen flexibel kunnen worden gepland.
 - De haven blijft functioneel terwijl strategische overwegingen voor verdere ontwikkeling op een later moment kunnen plaatsvinden.
- Nadelen:
 - Het uitstellen van bepaalde ontwikkelingen kan leiden tot hogere kosten in de toekomst, omdat structurele verbeteringen mogelijk complexer en duurder worden als de huidige infrastructuur verder achteruitgaat. Bovendien wordt er geen invulling gegeven aan beoogde raakvlakprojecten en de realisatie van gebiedsoverstijgende, infrastructurele voorzieningen t.a.v. verduurzaming.

- Er bestaat een risico dat toekomstige beslissingen door externe omstandigheden of druk van andere partijen worden beïnvloed.

Conclusie:

Bovenstaande is erop gericht om de veiligheid te waarborgen, de wensen van de lokale bevolking te respecteren, juridische complicaties te voorkomen, en strategische ruimte te behouden voor toekomstige ontwikkelingen. Dit biedt voordelen op de korte termijn door directe veiligheidsproblemen aan te pakken en juridische en maatschappelijke steun te behouden, maar kan op de lange termijn leiden tot beperkingen in toekomstige ontwikkeling en innovatie.

Juridische/financiële/personele/organisatorische gevolgen

Juridische gevolgen

Veranderingen in de kernstructuur of indeling van de haven kunnen juridische risico's met zich meebrengen, zoals bezwaren, zienswijzen en beroepen. Het handhaven van de huidige situatie is juridisch vaak beter te verdedigen, wat de kans op procedures en vertragingen verkleint. Echter, het niet tijdig anticiperen op toekomstige ontwikkelingen kan eveneens juridische complicaties veroorzaken. Dit kan leiden tot claims als de haven niet op tijd is aangepast aan toekomstige eisen en functies (hoogwaterveiligheid en elektrificeren), waardoor de gemeente aansprakelijk kan worden gesteld voor het niet gereed hebben van de haven voor toekomstige behoeften.

Financiële gevolgen

De noodzakelijke investeringen voor de vervangings- en renovatieopgave van de haven zijn op dit moment nog niet volledig inzichtelijk. Dit is mede het gevolg van de eerdere focus op de uitvoering van het Masterplan, waarin de nadruk lag op modernisering en vernieuwing van de haven. Bij de herberekening van de bestaande constructies zal zowel de noodzaak tot vervanging als het beschikbare investeringskrediet van 10 mei 2023 in ogenschouw worden genomen. Hiermee verkrijgen we inzicht in de benodigde maatregelen en in welke werkzaamheden op korte termijn kunnen worden uitgevoerd, inclusief de resterende levensduur van de huidige infrastructuur. De dekking voor de kosten moet worden gevonden binnen de bestaande begroting, waarbij mogelijk extra krediet nodig zal zijn als de herberekeningen hogere kosten aantonen.

Personele gevolgen

De personele inzet bij een vervangings- en renovatieopgave vereist een andere aanpak dan bij de volledige uitvoering van het Masterplan. Bij vervanging en renovatie ligt de nadruk op het versterken en behouden van de bestaande constructies, afgestemd op het huidige gebruik en de huidige functies van de haven. Dit vraagt om een meer technisch georiënteerde inzet, gericht op het aanpassen van de bestaande infrastructuur aan actuele veiligheids- en functionele eisen. Daarentegen vraagt de uitvoering van het Masterplan om een bredere strategische aanpak, waarbij nieuwe constructies en functies worden onderzocht die inspelen op de toekomstige ontwikkelingen van de haven. Dit vergt meer strategische en innovatieve expertise om te voldoen aan de toekomstige eisen en ambities.

Organisatorische gevolgen

De uitvoering van het project vereist nauwe samenwerking tussen verschillende afdelingen. De bestaande organisatiestructuur en processen blijven ongewijzigd, waardoor de continuïteit van de dagelijkse werkzaamheden gewaarborgd blijft.

Belang voor toerisme/samenleving/economie

De haven is essentieel voor de bereikbaarheid van het eiland, zowel voor de bewoners als badgasten als goederenvervoer. Zonder tijdige maatregelen kunnen veiligheidsproblemen leiden tot toenemende gebruiksbependingen en op langere termijn de afsluiting van constructies of gebieden, wat effect kan hebben op de economie. Het behouden van de huidige functie sluit aan bij de wensen van eilandbewoners en voorkomt juridische complicaties, maar biedt op lange termijn geen ruimte voor groei of innovatie. Het voorkomen van grote veranderingen zorgt voor continuïteit, maar mist kansen om de haven toekomstbestendig te maken. Het maatschappelijk belang ligt in een veilige, goed functionerende haven die de lokale economie ondersteunt en de mobiliteit van bewoners garandeert. Langdurige beperkingen kunnen leiden tot economische verliezen en lagere levenskwaliteit op het eiland. Een balans tussen korte-termijn veiligheid en lange-termijn flexibiliteit is noodzakelijk. Uiteindelijk blijven de haven en de ontsluitingsweg van de haven vitale onderdelen van het sociale en economische weefsel van Terschelling.

Belang voor duurzaamheid

Het advies heeft een gemengde invloed op duurzaamheid. Door te kiezen voor vervanging in plaats van grootschalige vernieuwing, blijven de werkzaamheden beperkt tot het noodzakelijke, wat de duurzame bereikbaarheid van het eiland waarborgt en voorkomt dat er grote, CO₂- en stikstof-intensieve bouwwerkzaamheden nodig zijn. Dit kan een positieve bijdrage leveren aan CO₂- en stikstof-reductie door minder gebruik van bouwmaterialen en minder transport. Echter, omdat er geen rekening wordt gehouden met toekomstige duurzame ontwikkelingen, zoals energiebesparing of het faciliteren van groenere vervoersopties, mist het project de kans om de haven en aanverwante raakvlakprojecten toekomstbestendiger en milieuvriendelijker te maken. Op korte termijn helpt het advies om verdere milieubelasting te beperken, maar op de lange termijn levert het geen grote positieve bijdrage aan duurzaamheid.

Inkoop/aanbesteding

Er is op dit moment geen aanbesteding voorzien voor het project, vanwege de veranderende visie op de scope van het project. Dit betekent dat er vooralsnog geen formeel inkoop- of aanbestedingstraject zal kunnen plaatsvinden. Als de uitvoering van de vervangings- en renovatiewerkzaamheden verder wordt uitgewerkt en er duidelijkheid is over de benodigde externe partijen, kan er mogelijk op een later moment alsnog een aanbestedingstraject worden gestart, afhankelijk van de omvang en kosten van de werkzaamheden.

Planning en uitvoering

Voor de uitvoering is de volgende planning en procedure noodzakelijk:

1. Verdeling van taken en verantwoordelijkheden:
 - Technische teams voeren herberekeningen van de havenconstructies uit en ontwikkelen varianten voor de vervanging op basis van het huidige gebruik.
 - Projectteam coördineert de uitvoering en bewaakt de voortgang.
 - College van B&W beoordeelt de resultaten en beslist over vervolgstappen.
 - Raad bewaakt het beleidsmatige kader en verstrekt goedkeuring voor de uiteindelijke besluiten.
2. De resultaten van de herberekeningen en het advies moeten worden voorgelegd aan de stuurgroep en het college B&W. Op basis van hun bevindingen zal het college B&W verdere besluiten nemen en wordt de gemeenteraad geïnformeerd.
3. Tijdslijn: Zodra de herberekeningen en technische studies gereed zijn, moet het advies worden gepresenteerd aan de stuurgroep en college B&W. Een haalbare

termijn hiervoor is na de zomer van 2025, waarna besluitvorming in de raad kan volgen.

4. **Inspraakprocedure:** Een formele inspraakprocedure kan worden gestart waarbij eilandbewoners, ondernemers en andere belanghebbenden hun zienswijzen kunnen indienen over de voorgestelde vervangingsmaatregelen en eventuele ruimtelijke aanpassingen, voor zover deze niet leiden tot aanpassingen aan de fundatie van de bestaande havenconstructies en infrastructuur.

Communicatie na B&W besluit

Het besluit wordt gecommuniceerd via de volgende kanalen (aankruisen)

- ☐ Persbijeenkomst op in aanwezigheid van wethouder
- ☐ Persbericht, zoals bijgevoegd
- ☐ Brief aan doelgroep(en)
- ☐ Informatiebijeenkomst op
- ☐ Publicatie in De Terschellinger (gemeentepagina)
- ☐ Artikel De Terschellinger
- ☒ Website gemeente Terschelling
- ☐ Twitterbericht gemeente Terschelling
- ☐ Digitale nieuwsbrief
- ☐ Anders, namelijk

Voorgesteld besluit:

Het college van B en W besluit:

1. Besluit voortvarend uitvoering te geven aan scenario 2 te weten het vervangen en renoveren van de haven.
2. De raad voor te stellen om beperkte uitvoering te geven aan het Masterplan, met de focus op het vervangen en renoveren van de haven, waarbij de huidige situatie en het gebruik constructief veilig worden gesteld.

Bijlagen

1. Memo_Richtinggevend advies m.b.t. de aanpak van de haven Terschelling_definitief
2. Bijlage 1_Bouwstenen
3. Bijlage 2_Samenvatting Masterplan